

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Opava, Jaselská 552/16, 746 01 Opava

Opava 31.12.2014
čj. UKZUZ 100200/2014

Zpráva č. 20 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 27.10.–31.12.2014

1. Počasí

Celkově bylo toto období velmi teplé. Teplotní maxima do 17.11. ještě pravidelně překračovala 10 °C a místy i 15 °C. Srážky byly jen občasné a poměrně slabé, s výjimkou 8.11., kdy na mnoha místech napršelo přes 30 mm. Další významnější srážky přišly mezi 1. a 4.12. Prakticky na celém území byly spojeny s ledovkovou kalamitou, protože i přes den se udržoval slabý mráz. Místy silná vrstva ledu působila škody zejména v lesích, výsadbách dřevin, na elektrických vedeních a působila problémy v dopravě, zejména železniční. Začátkem období bylo většinou polojasno a oblačno, později však spíše zataženo často nízkou oblačností, která se během dne rozpouštěla jen místy v podhorských oblastech. Teploty byly na toto období vysoké, vyrovnané, většinou do 10 °C, mrazy jen slabé do -4 °C. Sněžení se objevilo jen občas, téměř výhradně v horských polohách. Před přechodem frontálních systémů bylo někdy velmi větrno. Od 26.12. začal mít průběh počasí zimní charakter. Teploty klesly pod nulu, a to i v průběhu dne. Občas ranní mrazy klesly až k -10 °C a postupně se zvětšovala vrstva napadaného sněhu.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Porosty ozimů jsou většinou vzrůstově i vývojově vyrovnané, u ozimých pšenic místy ve fázi několika málo listů. Porosty ozimých řepky jsou lokálně nevyrovnané nebo přerostlé. Výskyty houbových chorob jsou většinou slabé, významnější výskyty byly pozorovány jen lokálně u fomového černání stonků řepky. Většinou v jižní části oblasti, zejména na Prostějovsku, působily problémy střední a silné výskyty hraboše polního v ozimech, víceletých píceňkách i trvalých kulturách. Ošetřování porostů se soustředilo na ozimy, a tak řada pícních porostů zůstala neošetřena.

OBILNINY

Porosty jsou většinou vyrovnané, ty později vzešlé však často jen ve fázích několika málo listů. Fyziologické žloutnutí porostů ozimých obilnin způsobené většinou zamokřením půdy při vzcházení bylo lokálně pozorováno v celé oblasti. Dostatečně dlouhé období s příznivými teplotami umožnilo vzejít i později zasetým nebo znovu osetým ozimým obilninám. Většinou se jednalo o porosty ozimých pšenic, jejichž setí a vzcházení komplikovala nadměrná půdní vlhkost. Výskyty chorob a škůdců jsou až na výjimky slabé.

Ověřené výskyty virové žluté zakrslosti ječmene byly zaznamenány pouze dva na Prostějovsku, a to v porostu pšenice a žita. Výskyty kříška polního v podzimním období byly s výjimkou několika lokalit na Jesenicku slabé.

PŠENICE OZIMÁ (12–25 BBCH, 2. list rozvinutý až 5. odnož viditelná)

Příznaky virových zakrslostí se vyskytují jen vzácně. Jediný laboratorně ověřený výskyt **virové žluté zakrslosti ječmene (*Barley yellow dwarf virus – BYDV*)** v porostu ozimé pšenice zaznamenali na Prostějovsku (Němčice nad Hanou).

23.10. byly v okrese Olomouc (Chomutov) zaznamenány první slabé výskyty **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** a **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*)**. Výskyty chorob jsou vesměs hodnoceny jako slabé.

V okrese Prostějov bylo ošetřeno přibližně 2000 ha proti **hraboši polnímu (*Microtus arvalis*)**. Střední výskyty byly pozorovány ještě na okrajích pozemků na některých lokalitách na Olomoucku a po lupině na Jesenicku (Javorník-Ves).

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením desetkrát.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí 50 a více nebo na podzim více než 200 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

JEČMEN OZIMÝ (18–25 BBCH, 8. list rozvinutý až 5. odnož viditelná)

Porosty jsou většinou rovnoměrně vzešlé, vzrůstově i vývojově vyrovnané, lokálně se v celé oblasti vyskytuje žloutnutí, a to nejen na zamokřených plochách, případně na úvratích nevyrovnané vzcházení nebo řídnutí porostu.

Výskyty houbových chorob, a to **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)**, **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** a **síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** jsou vesměs hodnoceny jako slabé.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 15–19 BBCH, 5–9 a více listů vyvinuto)

Časté srážky v minulém období působily místy problémy při seti i vzcházení porostů řepky, a tak některé pozemky plánované k osetí ozimou řepkou byly přesunuty na náhradní plochy. I přesto musely být některé pozemky dosévány nebo zaorány, byly zasety opožděně nebo nerovnoměrně vzešly. V oblasti bylo zaoráno přibližně 1000 ha. Příčinou bylo většinou špatné vzcházení po nekvalitním zasetí, poškození slimáčky, housenicemi pilatky řepkové, hraboši nebo dřepčíky, nejčastěji však kombinace těchto důvodů. Některé dříve seté porosty jsou více nebo méně přerostlé a musely být ošetřeny morforegulátory.

Střední výskyty příznaků **fomového černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*)** na listech byly zaznamenány v okresech Prostějov (Němčice nad Hanou) a Přerov (Partutovice).

Ve fázi přízemní listové růžice (15–26 BBCH) se při úhlopříčném průchodu porostem na 10 místech prohlíží vždy 2 za sebou rostoucí rostliny. Z každé rostliny se hodnotí 2 listy (přednostně se vybírají listy s příznaky napadení).

Za škodlivé se považuje napadení při indexu napadení 5 a více %.

Silný výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl ještě zaznamenán v okrese Přerov (Partutovice), ohniskově silný v okrese Šumperk (Bludov), střední v okrese Jeseník (Bernartice) a střední na okrajích pozemků v okrese Olomouc (Bohuňovice, Hnojice, Moravská Huzová, Senice na Hané a Štěpánov).

Monitoring a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

Lokálně střední zaplevelení **penízkiem rolním (*Thlaspi arvense*)** je hlášeno z okresu Jeseník (Velké Kunčice).

PÍCNINY

VOJTĚŠKA

Silné výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** zaznamenali v porostech vojtěšky v okrese Olomouc (Drahanovice, Senice na Hané) a Přerov (Partutovice), střední výskyt v okrese Olomouc (Velký Týnec).

Monitoring viz pšenice ozimá.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí 50 a více, v létě více než 200, nebo na podzim v jednoletých jetelovinách více než 200 a v trvalých travních porostech a starších jetelovinách více než 400 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

TRVALÉ TRAVNÍ POROSTY

Silný výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v okrese Jeseník (Javorník-Ves).

Monitoring viz pšenice ozimá, indikace ošetření viz vojtěška.

OVOCNÉ DŘEVINY

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** zaznamenali v jabloňovém sadu v okrese Olomouc (Vilémov u Litovle), střední až silné výskyty v sadech v okrese Šumperk (Klopina).

Monitoring viz pšenice ozimá.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí 50 a více nebo na podzim více než 400 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek